

Choroby a škůdci ovocných dřevin

Jabloně

Nejzávažnější choroby

Strupovitost jabloně

původcem je vřeckovýtrusná houba *Venturia inaequalis*, která přezimuje ve formě plodniček ve spadáných listech. Napadá plody i listy.

Padlí jabloně

původcem je vřeckovýtrusná houba *Oidium farinosum*, která přezimuje ve formě mycelia v infikovaných pupenech. Napadá plody i listy.

Sazovitost

původcem je houba *Gloeodes pomigena*, která přezimuje na dřevě, výhonech, větvích, mumifikovaném ovoci nebo i na opadaném ovoci. Rozvoj napadení pozdní léto a začátek podzimu.

Moniliniová hniloba

původcem je houba *Monilinia fructigena*. Významná choroba skladovaného ovoce. Je nejrozšířenějším původcem hniloby jádrového ovoce, která se vyskytuje v sadech na plodech jako hnědá nebo černá hniloba.

Ca-deficientní hořká skvrnitost jablek

Další názvy: hořká skvrnitost, pihovatost, hořká pihovitost jablek

Výskyt poruchy je významně ovlivňován průběhem počasí a úrovní výživy. Nízký obsah vápníku narušuje selektivní propustnost buněčných membrán, až dochází k poškození buněk a k následné nekróze. Listová hnojiva Wuxal Calcium.

Jabloně

Nejzávažnější škůdci

Květopas jabloňový

Květní lístky hnědnou a zasychají. Květ se neotvírá.

Škodí hlavně při malé násadě plodů. Zvláště výrazně snižuje úrodu plodů, jestliže je jaro chladné a jabloně dlouhou dobu zakvétají.

Mšice jabloňová

Kadeření a svinování listů. Konce letorostů se zkrucují. Listy i výhonky usychají. Na plodech v místě vpichu vznikají červené skvrny. Mladé plody krní, deformují se. Zůstávají žlutozelené a jsou bez chuti.

Pilatka jablečná

Mladé larvy zpočátku vykusují chodbičku na povrchu mladých plodů, z kterého vzniká charakteristické zkorkovatění na povrchu plodu. Později se larvy prokusují dovnitř plodu a způsobují tzv. červivost plodů.

Obaleč jablečný

přezimuje dorostlá housenka v pevném pavučinovém zámotku, v prasklinách kůry, na kmenech, v trávě i jinde. Na jaře se kuklí.

Motýli se líhnou od poloviny května. Samičky kladou jednotlivě vajíčka na plody a okolní listy. Po 8 - 14 dnech se líhnou housenky. Vžírají se do plodů.

Hrušně

Nejzávažnější choroby

Rez hrušňová

původcem je houba *Gymnosporangium sabinae*. Na povrchu listů jsou viditelné oranžové až červené oválné skvrny o průměru několika mm. Uprostřed skvrn jsou viditelné černé tečky, které jsou tvořeny spermogoniemi. Na spodní straně se později tvoří pohárkovité světlehnědé aecidie.

Ochrana stromů proti škůdcům a chorobám

Hrušně

původcem je houba *Gymnosporangium sabinae*. Na povrchu listů jsou viditelné oranžové až červené oválné skvrny o průměru několika mm. Uprostřed skvrn jsou viditelné černé tečky, které jsou tvořeny spermogoniemi. Na spodní straně se později tvoří pohárkovité světlehnědé aecidie.

Strupovitost hrušně – ošetření od poloviny dubna do konce července

Moniliová hniloba

Kaménčitost dužniny- příčina nedostatek bóru nebo kamenitá půda

Škůdci

Mšice jabloňová

Obaleč jablečný

Pilatka jablečná

Slivoně

Choroby

Puchrovitost slivoně

Po odkvětu dochází k zvětšování a prodlužování napadených plodů v porovnání se zdravými. Napadené plody bývají zprohýbané a nedochází k vývoji pecky. Později dochází k pokrytí plodů bělavým povlakem tvořeným vřecky. Choroba také napadá letorosty které jsou ztloustlé a deformované. Vyskytuje se na většině peckovin.

Šarka švestky

Šarka je **virové onemocnění rostlin**. Napadá peckoviny jako je meruňka, nektarinka, broskev, nejružnější odrůdy švestek, blum a rynglí, ale i třešeň, višeň a jabloně. Původcem onemocnění je Plum pox virus. Je široce rozšířena a způsobuje vážné hospodářské škody.

Moniliová spála (úžeh)

Listy na napadených větvičkách postupně vadnou a usychají. Přitom zůstávají na větvičkách, které vypadají jako spálené (proto též úžeh nebo spála). Příznaky napadení květů, které neopadávají a zůstávají na stromech, připomínají poškození mrazem.

Škůdci

Pilatka švestková

Opad mladých plodů, později starších plodů slivoní. Na každém plodu jsou 1-2 i 3 tmavé okrouhlé otvůrky. Vnitřek je vyplněn drtí a trusem. Zapáchá po štěnicích. Vyžrané jádro. Způsobuje červivost a předčasný opad plodů slivoní. Může zničit celou úrodu.

Obaleč švestkový

Napadené plody se obvykle dříve zbarvují a předčasně opadávají. Často mívají na povrchu, v místech, kudy vnikla housenka dovnitř, kapičky kleje. Jsou měkčí než zdravé plody. V plodu je možno nalézt růžovou housenku a hnědý trus. Za vlhkého počasí plody zahnívají.

Ochrana stromů proti škůdcům a chorobám

Třešně

Choroby

Moniliová hniloba plodů
Dírkovitost

Škůdci

Mšice
Vrtule třešňová – signalizace počátek kvetení černého bezu

Broskvoně

Choroby

Moniliová hniloba plodů
Kadeřavost broskvoní - 1. postřik mědí 2. pol. února (signalizace kvetení lísek), 2. postřik 7-10 dní po vyrašení sírou

Pozn. do postřiků přidávat výživu na list

Metodika

<https://www.zahradkari.cz/odborne/index.php?str=60> Zahrádkáři

<https://bioagens.eu/kalendarni-prehled-ochrany-ovocnych-a-zeleninovych-kultur-a-revy-vinne> Bioagens

https://www.biocont.cz/?gclid=EAlalQobChMIm-OK9eia_QIVkl9oCR2NbgUBEAAYASAAEgKGqVDBwE Biocont

Společná ochrana všech ovocných kultur

Jaro - Předjarní postřik provedeme těsně rašením nebo na jeho počátku měďnatým přípravkem. Tento postřik má mnohočetný příznivý vliv účinkuje obecně proti houbovým a bakteriálním chorobám. U peckovin zabrání korovým nekrotám.

Podzim - U všech ovocných stromů a keřů provádíme těsně po opadu listů tzv. podzimní asanační postřik bakteriostatickým a fungicidním měďnatým přípravkem. Touto aplikační kapalinou ošetříme nejen stromy a keře, ale i zbylé opadané listy pod stromy. Takové ošetření např. Championem 50 WG je zvláště potřebné u broskvoní, kde pak podstatně omezí výskyt kadeřavosti v příštím roce, dále omezí výskyt korových nekrot peckovin a i jádrovin dále navíc účinně zasáhne i proti rozšířené chorobě tzv. suché skvrnitosti listů a plodů peckovin.

Metodika postřiků stromků - 2023

Jabloně

	účel	insekticid	fungicid	hnojivo	termín
1. postřik	Jarní postřik	Rock Effect	Kumulus		fáze myšího ouška
2. postřik	pilátka a strupovitost, padlí	Mospilan	Scala	Wuxal Super	po odkvětu
3. postřik	obaleč jab., strup. a padlí	Spintor	Kumulus	Wuxal Calcium	podle signalizace červen
4. postřik	obaleč jab., strup. a padlí	Mospilan	Scala	Wuxal Calcium	podle signalizace červenec

Hrušně

	účel	insekticid	fungicid	hnojivo	termín
1. postřik	rez hruš.	Rock Effect	Scala		před květem
2. postřik	pilátka a rez hruš.	Mospilan	Scala	Wuxal Super	po odkvětu
3. postřik	obaleč jab., padlí	Spintor	Kumulus	Wuxal Calcium	podle signalizace červen
4. postřik	obaleč jab., strupovitost	Mospilan	Scala	Wuxal Calcium	podle signalizace červenec

Metodika postřiků stromků - 2023

Slivoně

	účel	insekticid	fungicid	hnojivo	termín
1. postřik	puchrovitost		Champion		únor
2. postřik	vlnovník a bakterie	Kumulus	Aliette		těsně před kvetením
3. postřik	pílatka a mon. úžeh	Mospilan	Signum	Wuxal Super	při dokvétání
4. postřik	obaleč švest.	Spintor		Wuxal Super	podle signalizace červen
5. postřik	obaleč švest. a mon.	Mospilan	Signum	Wuxal Super	podle signalizace červenec

Angrešt+rybíz

	účel	insekticid	fungicid	hnojivo	termín
1. postřik	přezimující škudci	Sulka	Discus		po vyrašení
2. postřik	americké padlí		Kumulus	Wuxal Super	ihned po odkvětu
3. postřik	americké padlí		Discus	Wuxal Super	14 dní po odkvětu

Vždy použít smáčedlo

Význam a hlavní cíle řezu

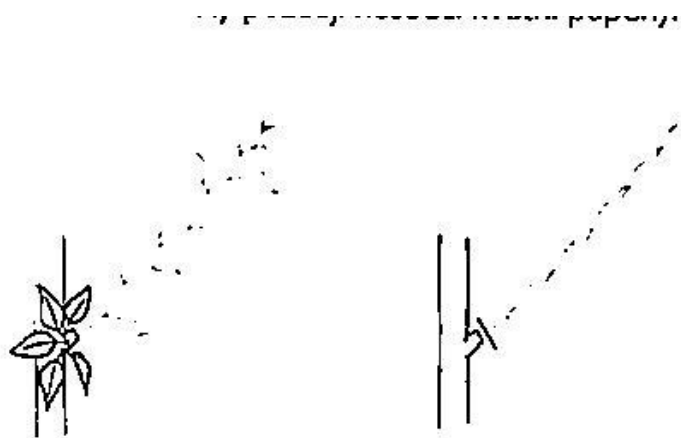
Řez je neoddělitelnou složkou komplexní péče o ovocné stromy. Stejný význam má tvarování ohýbáním, vyvazováním nebo zalamováním letorostů a výhonů. O způsobu řezu rozhoduje nejen ovocný druh, odrůda, podnož, ale i systém pěstování.

Cíle řezu po dobu života ovocného stromu jsou rozdílné, obecně však mají splnit tyto úlohy:

- vytvarovat pevnou „kostru“ a rozmístit účelně větve
- přivést dřeviny včas do plodnosti
- udržovat koruny v rozměrech odpovídajících sponu výsadby a systému pěstování
- umožnit optimální osvětlení a provzdušnění všech částí koruny stromu
- zajistit fyziologickou rovnováhu mezi růstem plodností
- stabilizovat vysoké výnosy kvalitního ovoce bez výrazných výkyvů v jednotlivých letech
- zlepšit zdravotní stav, omezit rozvoj některých chorob a škůdců
- a v neposlední řadě prodloužit produkční životnost výsadeb

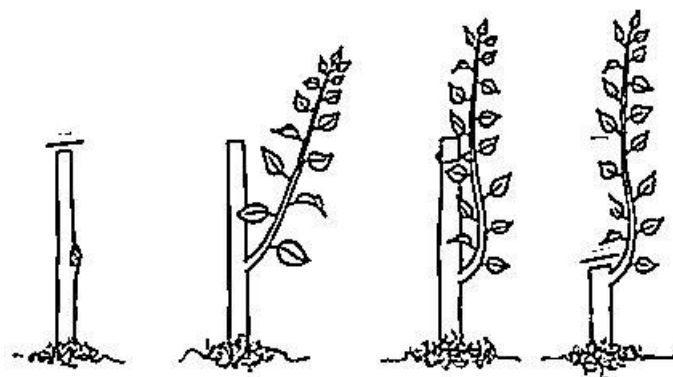
Techniky řezu

Řez na patku u jádrovín

Řez na patku. Vlevo řez letorostu ve vegetaci, vpravo řez výhonu v období klidu.

Řez na čípek u peckovín

Technika řezu na čípek. Zleva: odstranění podnože nad ušlechtilým očkem, prorůstání letorostu očka, vyvázání letorostu, odstranění čípku.

Podle životního období dřeviny dělíme řez následovně na:

- výchovný (tvarovací)
- udržovací (průklest)
- zmlazovací

Výchovný řez

Řez po výsadbě jako základ výchovného řezu je nezbytný, aby se výpěstek mohl řádně ujmout, vytvořil dostatečné přírůstky a tzv. nezababčil.

U většiny tvaru se korunka upravuje jarním výchovným řezem.

Odlišnosti řezu při podzimní a jarní výsadbě.

Výchovný stáří stromku 2-4 roky.

Udržovací řez

Po nástupu do období plodnosti přecházíme k udržovacímu řezu. Jeho hlavním smyslem je udržovat rovnováhu mezi růstem a plodností. Odstraňujeme jím celé výhony nebo větve, udržujeme požadovaný tvar, obnovujeme plodné dřevo, regulujeme násadu květních pupenů.

Zmlazovací řez

Období stárnutí – charakteristické příznaky – krátké přírůstky, zdrobňování plodů a nepravidelné výnosy. Jabloně a hrušně reagují na tento zásah příznivě. Peckoviny zmlazovat v době vegetace (třešně snížení koruny při sklizni)

Doba řezu jednotlivých skupin ovocných
druhů

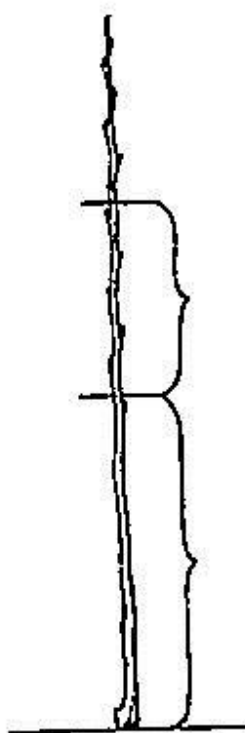
Jádroviny- řežeme v předjaří – zimní řez termín
– březen a dále uplatňujeme doplňkový letní
řez – červenec, srpen

Peckoviny – kvetení anebo během vegetace
(červenec, srpen)

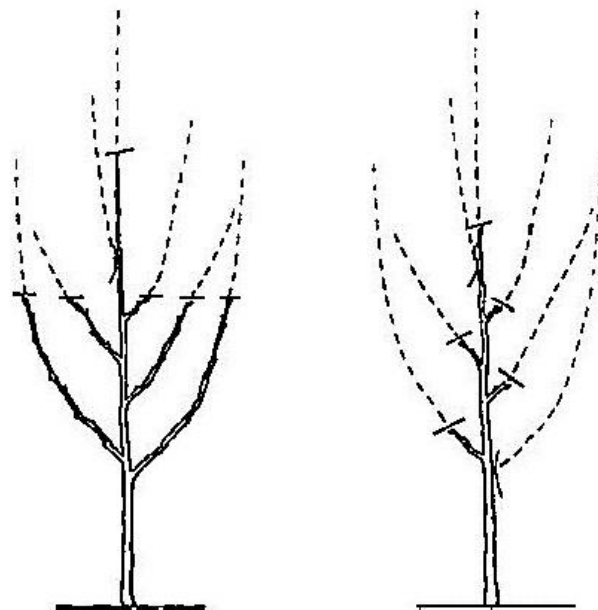
Vlašský ořech – nové letorosty min. 100mm
(červen), popř. druhá polovina července

Výchovný řez

Jarní řez jednoletého očkovanice

Klasický výchovný řez v 1. roce po výsadbě

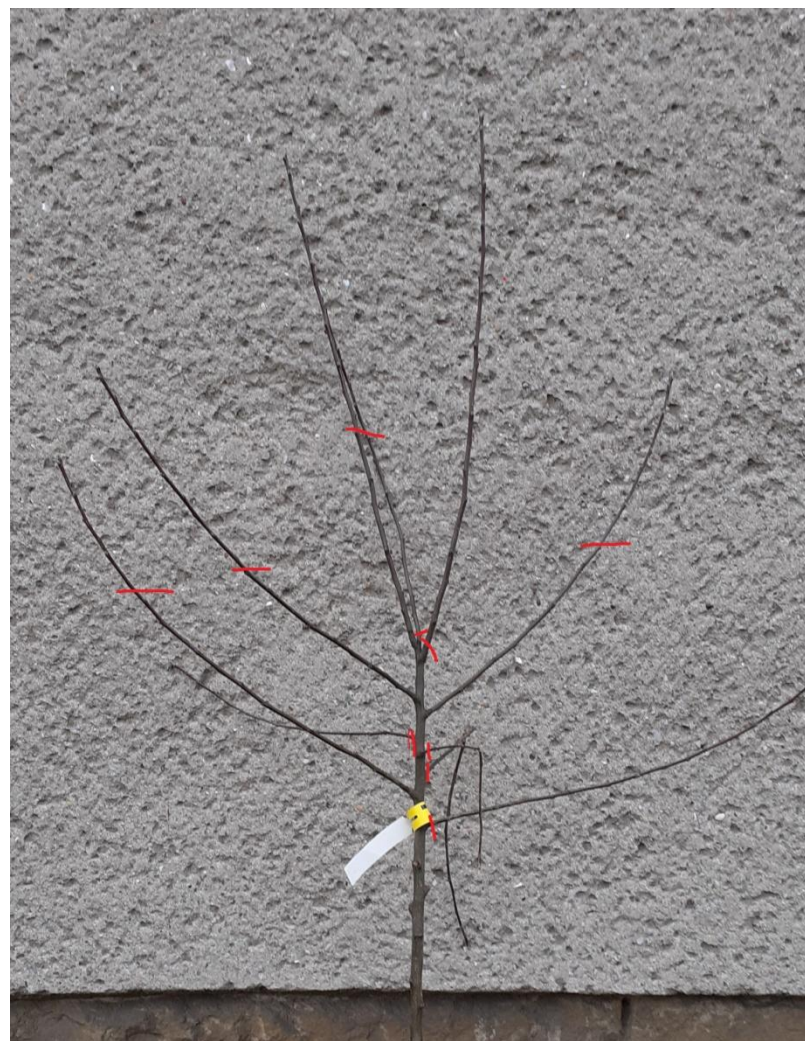
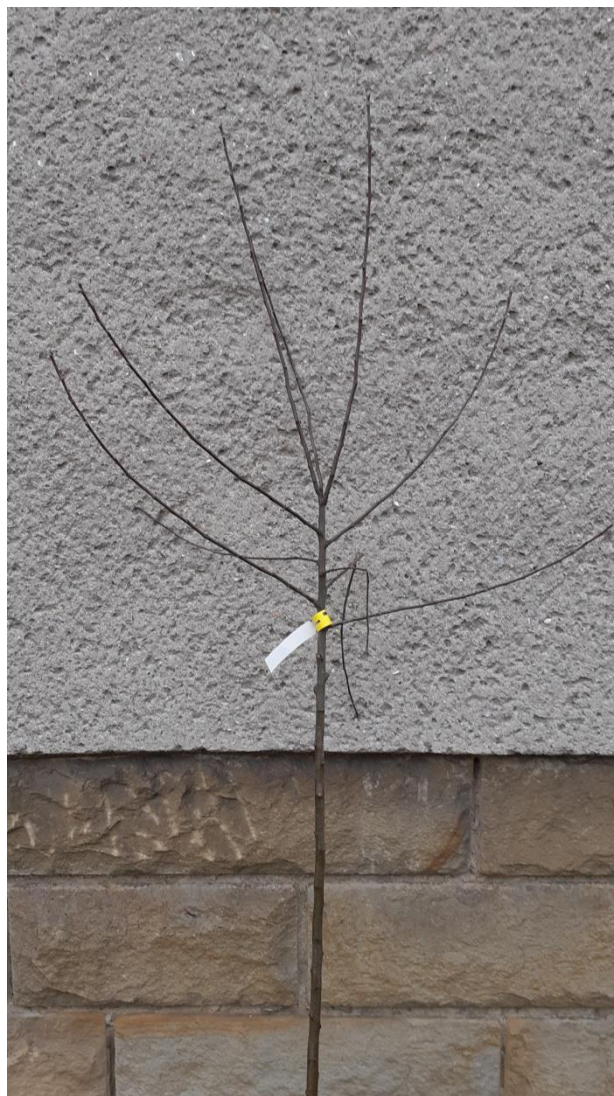

Klasický výchovný řez v 1. roce po výsadbě. Vlevo: vysazují-li se stromky na podzim, vpravo: při jarní výsadbě je nutné řezat krátce.

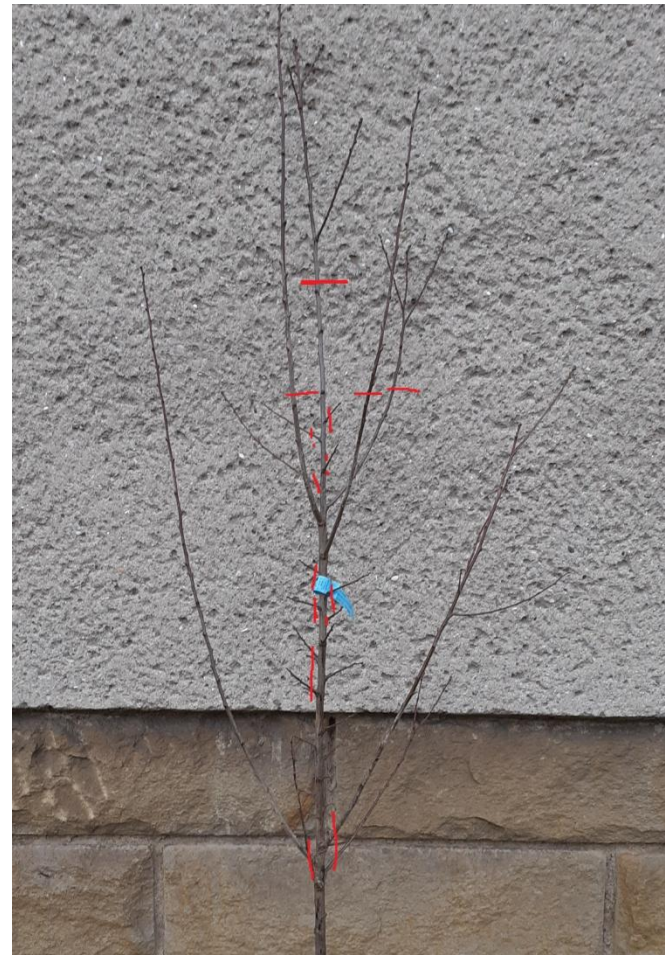
Výchovný řez

Výchovný řez – jabloň Jaderňička

Výchovný řez – slivoň Gabrovská

Výchovný řez

Výchovný řez

Výchovný řez

Výchovný řez

Výchovný řez

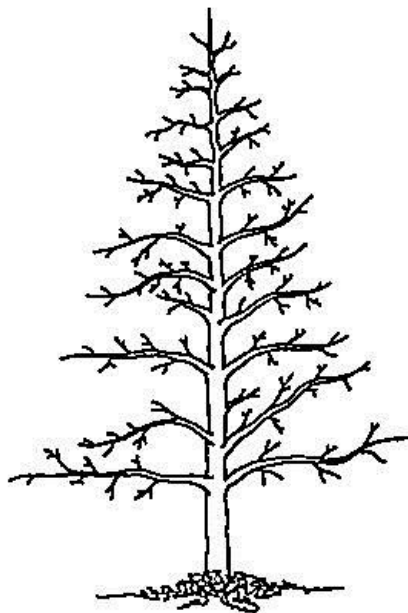
Výchovný řez

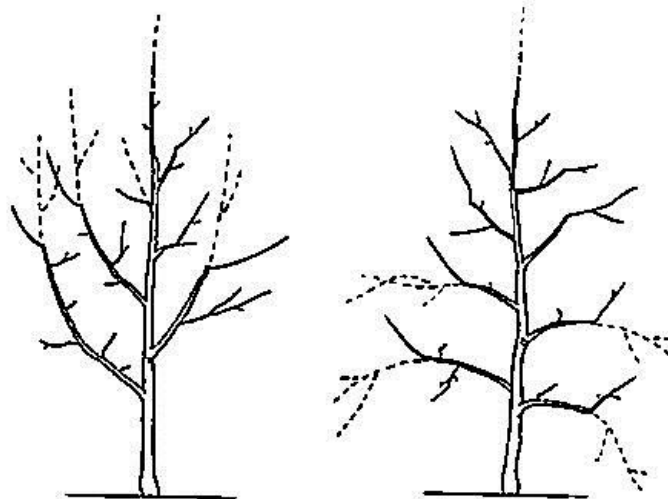
Výchovný řez

Udržovací řez

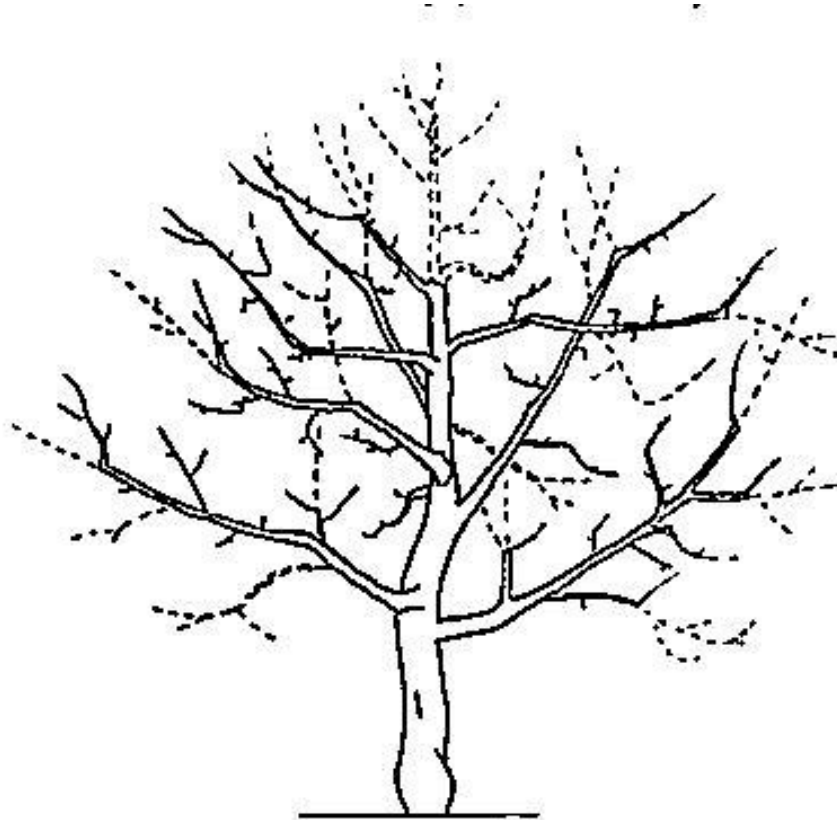

• Vhodně zapěstovaná koruna s polokosterními větvemi u větene

Úprava korunky udržovacím řezem. Vlevo: příliš vzpřímeně rostoucí odrůdy sesazujeme na vnější rozvětvení – řez oslabující růst. Vpravo: u stromů s převislými větvemi prvního řádu ponecháváme vnitřní části – řez posilující růst. Čárkovaně jsou označeny odřezávané větve nebo výhony.

Zmlazovací řez

4. Schéma mírného zmlazovacího řezu zákrsku jabloně v období plodnosti (čárkovaně jsou označeny odřezané větve)

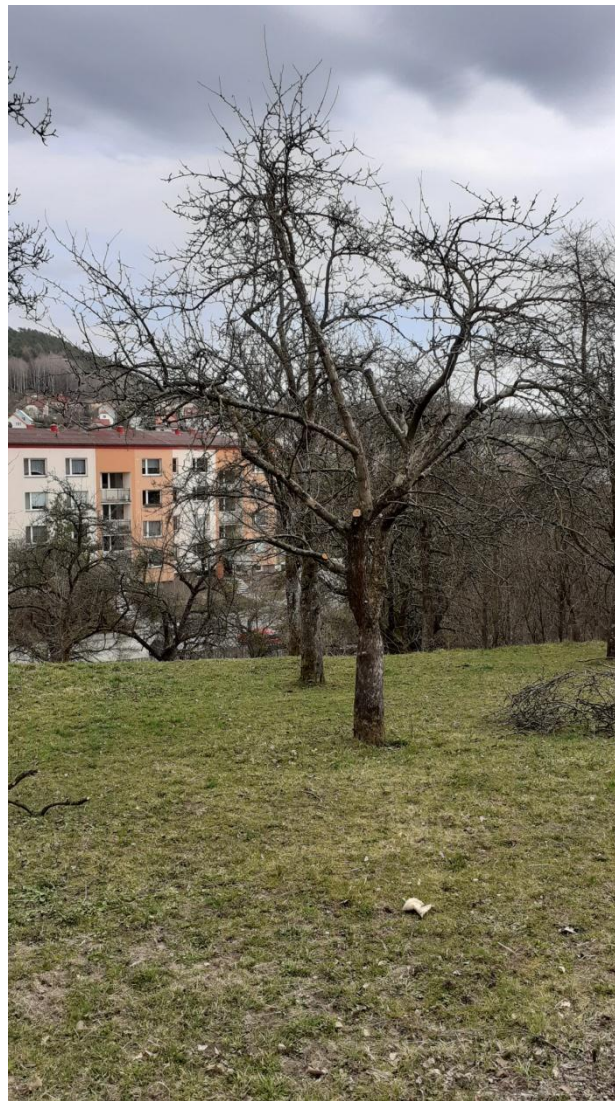
Zmlazovací řez – Farní zahrada Zašová

Zmlazovací řez – Farní zahrada Zašová

Zmlazovací řez – Farní zahrada Zašová

Doporučená a použitá literatura

Horák Josef, Rod Jaroslav: Účinná ochrana
zahradních plodin

Sus Josef: Řez ovocných dřevin

Knihovnička zahrádkáře č. 31 – Řez a tvarování
jádřovin

Knihovnička zahrádkáře č. 32 – Řez a tvarování
peckovin